

ЛАЙОШ МЕЩЕРХАЗИ РАКЕТИ, ЗВЕЗДИ, РЕЦЕПТИ

Превод от унгарски: Христо Боевски, 1983

chitanka.info

1.

Само няколко крайречни долини са обитаеми в тази глуха провинция на Висока Сиера. Хората се занимават със земеделие. Ниските каменни къщи, останали още от прадедите им, са строени от скални късове, свлекли се от оголените върхове на планината. От тези скали са зидани и оградите, с тях са затиснати и насмолените картони на покривите. Когато започнат прословутите снежни бури, цялото семейство се пренася в кухнята. Лятото е горещо и сухо, земята — малко. Удвоените усилия тук едва раждат половин реколта. Човек несъзнателно се отвръща от разпокъсаните, просмукани с мазнина дрехи, от накъсаната им реч. Неграмотен народ, мръсен и много беден. Къщите са разпръснати понякога на един вик, а понякога на един изстрел разстояние една от друга. Ако те настигне нощта или просто ти се прииска, можеш да отседнеш във всяка една от тях. Ще те поканят на трапезата си, а на сутринта ще ти поднесат пенливо козе мляко в леглото. Жените и дъщерите им са много приветливи — жалко, че не са хубави. Кожата им е суха и петниста, зъбите — развалени и почти всички имат двойни гуши. Народът е мръсен, неграмотен и беден, но много приветлив и може би щастлив в своето невежество. В неделите жените обличат останалите от прабабите им „хубави рокли“ (тази пародия на модата трябва да се види лично!) и ето ги — семейство Мюлер, семейство Бентлееве, семейство Дюранд — цялото стадо господно запътено към малката, схлупена черква.

Тук, в този почти необитаем край на Висока Сиера, извисена над странния резерват на отшумели векове, на скалния връх, към който ако погледнеш, рискуваш да си счупиш врата, тук е разположена база Р—51 — несравнимото чудо на нашия век. Хората от долините я наричат просто „Крепостта“. Не знаят какво е това. Може би само учителят се досеща, той чете вестници. Можете да чуете мърморенето му, в което прозира озлоблението на човека с болен стомах: „Тук, в долините, средната продължителност на живота е двадесет и осем години. В кристалночистия въздух витае туберкулоза и скорбут. А какви

училища, болници и родилни домове, какви градове можеха да се построят от парите, които погълна Р—51. Можеха да хванат водите на Торенте и да напоят слабите земи, можеха да прекарат електричество в домовете...“ — Нещастен демагог, който си въобразява, че размахва криле, а всъщност се оплита в мрежата на собствените си натрапчиви идеи!

Наистина, кое сърце не би се разтуптяло пред разкриващата се картина на спирация дъха невероятен контраст, пред нейната красота, И кои гърди не биха се изпълнили с гордост от постиженията на нашия век, когато след последната серпентина на прекрасно построения път погледът съзря връзалото се в небето чудо от метал и стъкло?

Особено матово стъкло, пропускащо светлината, като същевременно я поглъща, за да не се отразява. Човек не вярва на очите си: прозрачно, а в същото време има вид на дървена ламперия или особена хартия. Погледнат отгоре, целият комплекс изглежда сивожълтеникав, точно в цвета на скалите около него. Само една четвърт от площта му е разположена над земята. Действителната му височина е двадесет етажа и по-голямата част от тях (само коридорите са дълги седемдесет и три мили) е построена под земята.

База Р—51! За нея пристигнах тук, не за обитателите на планината. Даже и не подозирах, че съществуват. Можех да се радвам, че серпантинният път ме пренесе не само на 3000 метра височина, но и на 3000 века разстояние. Ще се опитам да предам това, което видях и което не съм в състояние да проумея напълно. Двадесет човека разбират, и то всеки само по част от него. А цялото? Такъв енциклопедист няма и не може да има в нашия век.

Разговарях с командира по техническата част на базата. (Името му не мога да съобщя.) Млад човек за важната длъжност, която изпълнява, и за подполковническия му чин. Елегантен, висок, строен. Дълги ръце, дълги крака, издължено лице, но силно заоблен череп и остър гарванов нос. Когато говори, главата му извършва интересни, вълнообразни движения като някаква рядко красива, аристократична, декоративна птица. Даде ми подробна информация за базата и оборудването ѝ, както и за целите, които стоят пред нея. Чутото надмина очакванията ми (като имам пред вид университетските си познания и знанията, получени от научнопопулярни книги по физика, химия, атомна физика, електроника, кибернетика, балистика). И

същевременно беше нищожна част дори и по отношение на онова, което не представлява военна тайна.

Ще се опитам да опиша Р—51, за да получи читателят представа за една такава база и най-вече да разбере какво означава в нашия прекрасен век думата „войник“.

База Р—51 заедно с много подобни на нея непрекъснато изследва атмосферата. Няма кубичен метър в атмосферата, даже и в страто— и в йоносферата, който да не е подложен на постоянен контрол. Една система, при която на всеки „атмосферен парцел“ се пада по една наблюдателна и две контролни или осигурителни бази. Така към Р—51 принадлежат още Ц—51 и С—51. Наблюденията, естествено, се водят от апаратура. За тях човешкото око е твърде примитивно средство. Апаратите са разположени в подземни зали. Някои от тях са не по-големи от телевизионен екран, други заемат цели стени или покриват като мрежа стените и таваните на обширни помещения. За лаиците, именно те със сложните си мрежи, с червените линии на координатните системи изглеждат най-интересни. Но специалистът само ще се усмихне. На него много повече му говорят вълнообразните криви на един малък екран, които характеризират информацията за някакво събитие.

Да предположим, че над нас лети самолет, балистично тяло, птица или във високите слоеве прелита метеорит. Оборудването на Р—51 незабавно сигнализира и отбелязва траекторията на тялото. Допълнителна апаратура изчислява И подава на мониторите контролни данни за височината, скоростта и траекторията на полета, за вероятно приземяване. Не мога и не искам да изброя всички видове апарати за снемане на данни. Най-интересен за лаика е един апарат, съоръжен с особен телеобектив и цветен екран, който може да приема образи от стотици мили височина. За специалистите и това е само едно помощно, осигурително средство. Централният кибернетичен център — мозъкът на базата — вече е дал автоматично разработените данни, изразени в едно тридесетзначно число. Нещо повече — той е дешифрирал информацията. Казано по друг начин, в наблюдателната зала вече е известно, че „в йоносферата на такава и такава височина, с еди-каква си скорост и посока прелита метеорит с такава и такава тежест и богато съдържание на желязо“. Или: „Над планинския връх се промъква идващо от полюса ято белошии диви патици (Anitranitida

Schlesinger). Формата му е V-образна; патиците са подредени по седем в редица, ятото съдържа общо деветстотин пачи крака“. Обслужващият персонал винаги е около апаратурата, но измерванията, прехващането на целта, съпоставянето на данните, предаването им в изчислителния център, тяхното обработване и дешифриране се извършват автоматично. Пред нас са чудесата на техниката. Тук има и три съоръжения, всяко от които е почти колкото пететажна сграда. На непосветения от удивление може да му падне шапката, но подполковникът с птичата глава отново само се усмихва и посочва един син уред, не по-голям от перална машина: „Вижте, моля, този детектор. Той струва повече от трите гиганта, взети заедно. И ако се вгледате внимателно в полупроводниците му, в частите, направени от особен кристал и редки метали, в малко по-големите от макови зърна тръбички, ще разберете (Ще разбере? Не, по-скоро ще почувствувам) колко човешки труд е събрала в себе си и какви сложни задачи може да решава тази съвсем непретенциозна малка кутия“.

База Р—51 е в състояние за по-малко от две секунди да анализира едновременно десет хиляди изменения в атмосферата. Това е много повече от възможния брой насочени към нея нападателни самолети или ракети. Наблюдателните и анализиращите устройства третират групово нападащите тела като едно цяло (били те даже и пет хиляди). Ако ятото се разпръсне, отделилите се и променили своята посока части се наблюдават поотделно. Така, ако бъде улучен един от петте хиляди самолета, уредите проследяват по-нататък ятото, но същевременно дават точни данни за падащия самолет и координатите на мястото на разбиването.

На военни съображения не мога да предам подробностите от това, което и видях, и разбрах за дейността на Р—51. Надявам се, че внимателният читател и така ще открие немалко изненадващи неща. Естествено, в небето над базата ежедневно се извършват полети на гражданската авиация, летят спортни самолети, понякога се провеждат военни учения. Апаратите дават точни данни: това е пътнически самолет, това пък — спортен, излетели са от еди-къде си, следват зададения курс, намират се в нормална връзка с диспечерите. Апаратурата, подчертавам самата апаратура, „разпознава“ типа и инициалите на всеки военен самолет. Но нека се опита да прелети самолет или ракета на противника! Електронното устройство реагира

незабавно — тревога! Алармират се не само войниците и офицерите от базата, но и най-модерните системи на оборудването. В началото автоматизираната противовъздушна отбрана търси връзка със самолета, като изпраща по всички дължини на вълните запис на магнетофонна лента, направен на седем езика и съобразен с обичайните знаци на международните въздушни съобщения. Ако не се установи връзка или пилотът на самолета не даде искания отговор и не изпълни подадените команди, системата изстрелва предупредителни светлинни ракети. Следва изстрелване отново на предупредителни, но вече бойни ракети близо до самолета. И накрая след изтичането на десетте секунди, необходими за преценка, вземане на решение и съгласуване на данните с базите Ц—51 и С—51 — машината изстрелва избраната за целта ракета. Помислете си!

Кибернетиката решава каква ракета е необходима според вида, размерите на самолета и височината, на която лети. Избраната ракета се издига автоматично от подземните складове на площадката за изстрелване, машината контролира насочването към целта и дава заповед за изстрелване.

Бих могъл да напиша книга, която ще прозвучи като фантастичен роман, но стига вече за машините!

Защото и тук най-голям интерес представлява човекът, а не машината.

В мен, а предполагам и в тебе скъпи читателю, възниква въпрос: Каква е ролята на човека, след като е изобретил и построил всичките тези машини, по-умни от самия него? Разговарях с дежурния командир на базата. Човек на възраст, с приведен широк, мускулист гръб и обемиста глава, които му придават малко мечешки вид. Дебелият къс врат на борец само засилва тази представа. Неголемият месест нос, дебелите устни и малките кръгли очи издават добро сърце и усет към хората. След като го изслушах, разбрах, че няма причини да се страхуваме от машинния век. Машината ще остане завинаги роб на човека. Без него тя е като тяло без душа — труп, осъден на разложение. Всеки войник, служещ в Р—51 (броят на войниците не мога да напиша, но читателят се досеща, че той съвсем не е малък), представлява „душата“ на една от стотиците машини в базата. Така войниците и офицерите нямат пряк допир с противника. (Всъщност войникът никога не се е разправял пряко с противника си — още от

времето на боздуганите той е имал контакт само с оръжието си, а то от своя страна — с противника... (Войниците и офицерите наблюдават и контролират машините. В това се състои и работата, и борбата им. Посетих няколко подготвителни зали и разбрах някои неща за работата на „душите“. Например: някои от частите на машините са изложени на стареене, а това застрашава прецизността на цялата машина. Настъпването на стареенето се отбелязва веднага чрез светването на определена лампичка. Частта трябва да се подмени. Машините се нуждаят от системно сервизно обслужване. Естествено, всички служители в Р—51, даже и ниско подстриганите новобранци, са инженери или поне техници. Няма друга част в нашата армия с такъв висок ценз, с такава подготовка и култура на кадрите. (Нека ме извинят нашите военни летци, моряците от военния флот, артилеристите, безстрашните ни пехотинци.) И веднага възниква въпросът: как запълва свободното си време един двадесет и четири годишен инженер, младеж с високи културни изисквания и изтънчен вкус към забавленията, поставен в условията на вековна изостаналост, в съседство с един неграмотен, примитивен и мръсен народ. Бързам да успокоя читателя. В подземния блок ще намерите библиотека с двадесет хиляди тома. Фондът ѝ се подменя на половин година. На разположение на служещите са и кинозалите. Хеликоптер донася всяка седмица по един игрален и четири късометражни филма. Базата разполага с музикална зала и богата фонотека. Ще намериш всичко, което душата ти пожелае — от джаза и оперетата до класическата музика. В телевизионните зали, а така също и в спалните са поставени телевизори, които работят на дванадесет канала.

Сбогувах се с любезния си придружител и останах сам сред войниците и офицерите в един блестящо обзаведен клуб на четиринадесетия етаж под земята. Помещението се осветява от скрити в стените кварцови лампи. Превъзходна климатична инсталация регулира температурата и влажността на въздуха. По стените са окачени репродукции на световноизвестни творби, във витрините — току-що получените книги. На малките масички и на пианото са струпани най-популярните в страната списания и вестници, между тях и най-реномираните научни списания. Разнася се музика, младежите разговарят, смеят се на глас. От невидимите тонколони се разнася

увертюра „Елеонора“ на Бетховен. Струпани около една по-голяма маса, в средата на стаята, момчетата играят на „бъз“.

Тук в клуба се запознах с един симпатичен капитан — психолога на базата. Той с явен интерес наблюдаваше играта и от време на време сам вземаше участие в нея. (Точно това изискваха дружеските отношения в частта и капитанският му ранг.) Отличният млад учен ми разкри огромното значение на подобни мъжествени шеги в живота на войника. Не зная дали читателят познава правилата на играта „бъз“. Един войник сяда на масата. Той следи за правилата на играта, изобщо той е съдията. Друг войник поставя главата си на краката му, така че да не вижда останалите и в същото време панталонът му да се изпъне хубаво на задника. Останалите играчи са го наобиколили и по знак на съдията един от тях удря яко по изпънатия панталон. Войникът трябва да познае по силата и посоката на удара кой е авторът на плесницата. Ако не успее, следва нов удар. Ако познае, всички се изреждат да издърпат ухото на „разкрития“ играч и идва неговият ред да изпъне панталоните. Играта иска умение, тъй като удрящият няма право да променя мястото си, затова пък може да удря от долу на горе, от горе на долу, с обърната длан, може да измени наклона на тялото си и по този начин да създаде впечатление, че ударът идва от друга посока. Нужна е и много добре развита наблюдателност. Затворилият очите си войник трябва да помни точното разположение на другарите си, а понякога в играта участвуват двадесет и пет — тридесет души. Войниците трябва да се познават много добре помежду си. А в една такава база като Р—51 в хората трябва да се насажда изострено чувство за колективизъм и дружба. Моят нов познат ми обясни, че затвореното пространство и сравнително постоянният състав на хората могат много лесно да доведат до изнервеност, депресии и интриги в колектива. Затова цял екип от специалисти-психолози следят за състоянието на психологическия микроклимат и настроенята между войниците. Игрите от рода на „бъз“ се оказват много полезни. Те дават възможност на войника да се разтовари по съвсем невинен начин от психическото напрежение. От друга страна, играта спомага за сближаването на хората, за по-доброто опознаване на другарите. Опитният играч разпознава между двадесет и пет — тридесет, а понякога и между сто свои другари чия ръка го е ударила. (Само по

едно докосване, траещо по-малко от секунда, и то върху такава част от тялото, където сетивността не е особено добре развита.)

Изразих учудването си от извиването на ухото на разкрития играч. Направи ми впечатление, че ушите на почти всички присъстващи в залата бяха криви, някак странно клепнали встрани. Извиването на ушите, мислех си, не само че не помага за изправянето на ушите, а по-скоро причинява тези особени изкривявания на ушната мида.

— Точно това е целта — побърза да ми обясни психологът. — Стремим се във войнишкия и подофицерския състав на нашата част да преобладават хора с криви уши. А в командния състав подбирате мъже с птичи глави или късоврати — с тромав, мечешки вид. Това е продиктувано от сериозни психологични причини. Кривото ухо е символ на послушанието, на непрекословното подчинение. Кривото ухо е гордостта на войника. Ако войникът не е надарен с този отличителен белег и същевременно нееднократно е доказал, че притежава необходимите душевни качества, командването може да запълни този пропуск на природата, като го произведе в „почетен кривоух“. Птичата глава говори за по-изтънена душевност, за аристократични психически наклонности. Мъжът с птича глава не е безразличен към външността си и може да представи отлично армията и в най-изисканото общество. Той не се трогва от кръв, смърт и страдание. Ако се налага, той ще обеси любимата си, без да му мигне окото, а ако иска да изтръгне признание от попадналия в плен вражески пилот — той може да смъкне и кожата му. (Най-много безкръвното му лице и бледите устни да се наляят с малко руменина.) Психическата формула на късовратия мъж е точност, дисциплина и пълна липса на желание за задълбочаване в същността на нещата. (Читателят може да знае за предложението на XIII Национален конгрес на психолозите: при назначаването на административни кадри по места и в министерства да се имат пред вид само служители с ясно изразен къс врат.)

Сега с вълнение си спомням за Р—51, обединила в себе си най-прекрасните постижения на науката, техниката и психологията. Преди да я посетя, си представях просто една военна противоракетна база. А имах щастието да попадна в една от космичните крепости на човечеството — олицетворение на съвременния хуманизъм.

Гордея се, че съм син на своя век и на своя народ!

На връщане, слизайки по серпантинния път, погледът ми се спря на долините — бързо приближаващите малки каменни къщи, покривите от насмолен картон, приличащото на обор старо училище... Спомних си за учителя. Проумява ли този човек поне нещичко от същността на века, в който живее? Би ли могъл да си представи прекрасните творби на истинските синове на нашето съвремие? Изглежда жалкият и мръсен народ чувства по-добре нещата от него. Той поне се радва на „Крепостта“, гордее се с нея. Жените се заливат от смях, когато стане дума за войниците. (Понякога слизат в селото през свободните си дни и носят истински шоколад и бутилки с напитки.)

Живеем на тази малка планета, където прадедите ни съвсем неотдавна зяпаха небето, сякаш отгоре блестяха и премигнаха хилядите очи на бога. С огън и дим даваха знаци за приближаването на врага. После дойдоха семафорите, а след тях телеграфните кабели. Сега и светкавичният телеграф е само една архаична музейна ценност. Днес всеки кубичен метър от атмосферата, страто- и йоносферата е наблюдаван и контролиран от човека и от изобретената от него, посъвършена и от създателя си техника. Няма вече тайни в небето, няма опасност!

Гражданите на моята страна могат да спят спокойно!

2

А сега следва един неточно предаден, но същевременно точен разказ. По същество ще бъда точен, сигурен съм, но се изразявам уплетено, несигурно, като човек, който иска да опише разпадащ се облак или изплъзващ се от съзнанието му сън. Ние не познаваме, поточно не бихме могли да познаваме нещата, които искам да разкажа, защото те принадлежат към един „освободен от понятията свят“. Трябва да превеждам от езика на мисленето без понятия, а това е много по-трудно, отколкото да се превеждат народни песни от бретонски на суахили. Това, което ще разкажа, ще бъде една поредица от аналогии, един символ на действителността, опростен като в приказките. Как бихте обяснили интегралното смятане на деца от детската градина: „Имало едно време безкрайно много и безкрайно мънички разлики. И тези безкрайно много и безкрайно мънички разлики имали по много, много делители. Един ден тези делители“... И тук става ясно, че аналогията е недостатъчно средство за изразяването на действителността. И все пак нека опитаме.

Животът на Венера се е зародил преди повече от двеста милиона земни години — т.е. венерианецът е двеста пъти по-стар от човека. На двете планети (Венера Земя) действуват в общи линии еднакви закони за развитието на материята. Естествено е венерианците да са достигнали по-висока степен на развитие от нас. Преди няколко милиона години те изчислили, че през средата на ХХІ век, след около седемдесет-осемдесет години (в наши, земни измерения) някои реакции на Слънцето (термоядрени или съвсем неизвестни на нас) ще причинят критични изменения на нашата планета, които ще се отразят гибелно върху живота на Земята. За известно време (за някой и друг милион години) органичният живот на планетата ни ще бъде невъзможен.

Венерианците започнали да търсят подходящо място за заселване на застрашените от гибел земяни. Те успели да създадат на Юпитер едно огромно пространство с подходящи за човешкия живот

светлинни, атмосферни и гравитационни условия. По-късно открили три планети от Алфа Кентавър с лесно приспособими за живота на хората условия. Две от планетите били покрити с богата растителност, а третата била обитавана от разумни същества, достигнали по-висока степен на развитие от нас.

Експерименталните заселвания започнали приблизително по времето, когато човекът се опитвал да слезе от дървото, а преди около петстотин хиляди земни години (по времето на Homo rekingiesis) била изселена по-голямата част от земните жители. (При изселването венерианците използвани специални ракети. Те отдавна били преодолели светлинната скорост, а днес и най-обикновеният венерианец познава отлично антивремето.) Но ето, че навлизам в подробности, които ще придадат на разказа ми фантастичен характер. По-добре, скъпи читателю, да се върнем към приказката!

Неотдавна бил свикан Междупланетарен съвет (използвам земни понятия), който трябвало да реши какво да се предприеме и изобщо да се предприема ли нещо за спасяването на земляните. Ето как стоял въпросът: Може ли да се приеме човекът за разумно същество? Ното ли е човекът? Но проблемът съвсем не бил прост. От гледна точка на развитие на централната нервна система и формата на тялото някои маймуни на Венера са много по-нотот от човека. (Тъжно ми е да напиша това, читателю, но на съвета били изтъкнати и такива аргументи: музиката и поезията на венерианските делфини са много по-съвършени от нашите. По-развитите видове маймуни на Венера са много по-напреднали от нас в архитектурата, строителството, техниката, математиката, физиката, химията и астрономията. А в научните академии на пауните неотдавна били разработени използваните в нашия оксфордски университет учебници по висша математика. Между планетарният съвет бил удивен от факта, че на Земята родствениците на маймуните се справят толкова зле с числата.) Но това са само подробности. Ако разсъждаваха така, венерианците не биха спасявали и собствените си делфини и маймуни в случай на беда. Всъщност, на Венера маймуните са високо ценени в производството и научноизследователската дейност, а делфините са направо незаменими в отглеждането на децата, естетическото възпитание и увеселенията. Венерианците гледат на тях като на домашни животни, по-точно считат

ги за свои приятели, с които живеят в симбиоза, в сърдечни, дружески отношения, като зависят един от друг и взаимно си помагат.

Жителите на Венера — господари не само на своята планета, но и на споменатите три планети от Алфа Кентавър — притежават мощна централна нервна система и особени, непознати на нас сетивни органи. Телата и крайниците им обаче са много просто устроени, наподобяват донякъде пипалата на октопод. Във всеки случай в нашите очи те са точно толкова некрасиви, колкото ние в техните. Но това, разбира се, не могло да окаже влияние на съвета. Красив или не, господарят на Земята е същество, у което може да се подозира съществуването на разум. Основни оставали въпросите: Би ли могъл човекът да живее в симбиоза с високоразвити разумни същества? Би ли могло под тяхно влияние да се ускори еволюцията на човечеството? Съществува ли опасност човекът да наруши създадената биопсихологическа хармония в космоса? И най-вече: Адекватен ли е човекът с реда и хармонията в природата, или не?

Оформили се два основни възгледа. Според представителите на първия — венерианците трябвало да направят всичко възможно за спасението на човечеството. И без това богатият животински и растителен свят на Земята е осъден на унищожение. (Разбира се, не напълно. Само след няколко милиона години планетата ще бъде отново обитаема и ще има нефт, въглища и други природни богатства. Бъдещето на Земята ще бъде осигурено.) Но струва ли си и не е ли много рисковано да се спасява човекът, това същество с толкова оспорвана разумност?!

Много неприятен спомен, но само преди около десет хиляди години, по време на едно посещение на Земята, двама невнимателни венерианци били убити със снопи от земляните. А при едно съвсем скорошно посещение, само преди петстотин години, земляните първоначално се опитаха да ги нападнат, а след това се хвърлиха на земята, като вдигнаха невероятен шум с някакви допотопни музикални инструменти и се втурнаха в дивашки танц — посрещаха ги като богове, като небесно чудо. (И всичко това, защото венерианците бяха принудени да възпрат няколко нападащи ги земляни.) За да избягнат усложненията, в последно време венерианците не кацаха на Земята. Наблюденията се правеха от по-високите атмосферни слоеве и оттук те станаха свидетели на много особени, почти необясними неща:

Господарите на Земята опустошаваха всичко с някакви метални инструменти, бълващи азотни съединения. Те използваха и примитивни въздушни транспортни средства. Не ги беше грижа, че се убиват един друг и изглеждаше, че — въпреки че звучи невероятно — може би точно това преследват?! Възможно е земляните да не живеят в единно общество! Разбира се, всичко това може да се оправи — стига да ги държат изкъсо. Били направени експерименти със земляни, преселени на други планети. Резултатите показваха, че човекът не е ярко изразено социално същество, но затова пък лесно се поддава на възпитание на базата на силата. Тогава той се проявява като страхливо и отблъскващо сервилно същество, но не е така вреден като например хищниците, които са принудени да нанасят вреди, за да съхранят живота си. Наистина, поради слабата си физика и главно поради недоразвитата си нервна система човекът много трудно се аклиматизира.

(По време на експеримента един от тях беше изпаднал в дълбока депресия и отказваше да се храни. Оказа се, че му липсва самка. Но нали му бяха доставили точно отговаряща на неговия ръст. Най-накрая загадката бе разгадана: Този човек не желаше каква да е, а една точно определена самка! Всички земляни, подложени на експериментите, показваха такива или подобни психически наклонности. Но и в най-доброто си състояние те много трудно се спогаждаха помежду си!)

Главният аргумент, според който землянинът не може да се счита не само за разумно същество, но дори и за същество, което би могло да живее в симбиоза с разумни същества, бил следният: Земляните осъществяват контакт помежду си чрез звуци. Безкрайното множество от явления, а заедно с това и самият начин на мислене при тях се ограничава в няколко стотици хиляди понятия. На тези понятия отговарят няколко стотици хиляди акустични образувания и когато искат да обменят информация, земляните говорят! Тоест, те не са достигнали и това равнище на обмяна на душевно, мисловно и емоционално съдържание, на което се намира по-голямата част от животните. Излишно е да се споменава, че те не познават френоскопа — този изкуствен сетивен орган, чрез който венерианците разкриват пряко своите мисли, чувства, цялостното съдържание на разума и подсъзнанието си. Същото се отнася и за френографа, който трайно фиксира чувствата, мислите и подсъзнанието. (Разбира се, и самото

обсъждане станало с френографи и затова продължило само няколко часа, а по време на изказванията изслушали и няколко стари френографни записи.)

Основният аргумент на привържениците на човечеството прозвучал така: Земяните проявяват зачатъци на разум. Въпреки че познавателните процеси и обменът на информация при тях е сведен до мислене чрез понятия, те все пак са стигнали до абстракцията и систематизацията, т.е. до една примитивна степен на разумното мислене. И дори ако в някои отношения тази форма стои по-ниско и от начините на общуване между животните, то тя, взета като цяло, все пак представлява една диалектична стъпка напред. Тоест, човекът по свой, специфичен начин е повече от едно примитивно животно. Някога, в праисторически времена, дори и венерианците са си служили с мислене чрез понятия. (Разбира се, броят на понятията им е бил значително по-голям от този при хората. Така се е стигнало до един критичен момент, когато системата на понятията се е превърнала в пречка на мисленето — настъпил е онзи „взрив“, който закономерно е довел до синтез и демеханизиране на мисленето. Повече не би могло да се каже за един свят, който е извън възприятията на нашия разум.)

И отново аргументите на „антиземляните“: Човекът мисли с понятия — следователно той опростява реалния свят; преценява чрез понятия — неговите истини са само предразсъдъци; земляните установяват контакт помежду си чрез понятия при разкриването на дадена мисъл, но същевременно скриват от другия част от помислите си. Така например на Земята, ако един самец каже на една самка: „Единствена моя, аз те обичам!“ (данни, взети от записи на френограф), с тези думи той наистина съобщава нещо, но заедно с това не разкрива истинската си цел, не казва направо и откровено какво иска, дори в повечето случаи се стреми да прикрие нещо, което две кучета никога не биха се опитали да крият. Той не съобщава и своите по-далечни намерения, чиито кълнове съществуват в съзнанието му и които, ако би разкрил откровено, може би ще отблъснат въпросната самка. Той не съобщава нищо и за действителните възможности за осъществяване на намерението си и за други първостепенни по важност проблеми, да не говорим пък за съществените въпроси на подсъзнанието, с които обикновено говорещият сам не е наясно! Следователно, когато един землянин казва нещо, той същевременно

скрива хиляди други неща. А много често казва това нещо именно за да скрие тези хиляди други неща! Много потискащ е обаче фактът, че землянинът не винаги съобщава това, което се съдържа в душевната му същност, а, напротив, много често казва нещо, което изобщо го няма там. На Земята никой не може да контролира това, тъй като няма френоскопи. Наложил се е някакъв неписан договор между хората. Дори когато се досещат, те взаимно си прощават подобни лъжливи информации. По време на експеримента един самец казва на избраната самка: „Аз те обичам, единствена моя!“ (това трябва да е някаква общоприета формула между земляните), а всъщност с тези думи той не искаше любов от нея, а се стремеше да прехвърли една немалка част от собствените си задължения върху „обичната“ самка. Думата „единствена“ също беше неправилно употребена.

На основа на всичко това „антиземляните“ стигнали до извода, че човекът главно поради мисленето чрез понятия е едно ограничено същество, неспособно на съжителство с по-напреднали същества, абсолютно безполезно (в сравнение с животните) и заплашващо хармонията на съвместното съжителство на по-разумните от него същества. Вярно е, че земляните имат наука и изкуство, но вероятно е техните учени и хората на изкуството да дадат значително повече енергия под формата на нефт и други природни богатства, отколкото с т.нар. творческа дейност.

Малцинството привърженици на човечеството продължило да отстоява своите позиции. (Това била една действително много малка част от участниците в съвета.) Но венерианците не познават демокрацията. При тях болшинството не налага своята воля на малцинството. По начало те не познават принудата. Съвсем естествено било решението на Междупланетарния съвет да предостави на тези свои членове остарелите вече фотонни ракети, които били съвсем достатъчни за преселването на малобройното (едва четири милиарда) човечество през следващите десетилетия. Решено било земляните да бъдат заселени на необитаемата планета Алфа Кентавър, която била покрита с богата растителност и където за аклиматизацията на земляните били необходими най-малки физически и умствени усилия.

Тридесет и един членове на съвета, представители на привържениците на човечеството, тръгнали на път към Земята, за да подготвят спасителните операции. Йоносферата те прекосили над

океана. Стратосферата — над Висока Сиера. (Съобщавам това съвсем поверително на редакцията, като настоявам да не се публикува.)

Заедно с електроинженерите и аз взех участие в сглобяването на френографа, чиито части намерихме между останките на свалените чужди машини. Участвах и в прослушването на записа. Трябва да поясня, че думите „запис“ и „прослушване“ са неточни. Френографът беше съоръжен с проста схема и сглобяването му стана много лесно. Целта беше явна — където и да попадне, всеки да може без особено трудности да го „прослуша“.

Продължават изследванията върху устройството и материалите, от които е създаден. Нашите учени са изправени пред такива проблеми, че както виждам, ще бъдат принудени да работят само за да не подронят авторитета си. Те нямат никаква представа за непознатия изкуствен материал, от който е направено съоръжението, нито пък за начина на записване на информацията. Установи се, че лентата на френографа е неподвижна, по нея няма никакви знаци, записът не е правен по електромагнитен път. Думата „прослушване“ не е точна. Когато закрепиха на главата ми сглобения по схемата обемист шлем, аз изпаднах в особено състояние, което мога да сравня само с хипнозата. Имах чувството, че за част от секундата по телепатичен път ми предават цялата информация на лентата. И все пак това не беше нито хипноза, нито пък моята фантазия, тъй като всеки, който сложеше шлема на главата си, възприемаше точно това, което и аз бях възприел. Разлика имаше само в начина на предаване на възприятието! Що се отнася до думите, всички бяхме безкрайно затруднени. Много странно: Докато шлемът беше на главите ни — съвсем точно възприемахме нещата, които впоследствие много трудно можехме да изкажем. Един от нас беше оставил празни места в протокола си, а друг направо беше написал: „В съзнанието си нямам думи за тия неща“. Повечето постъпиха като мен — търсихме подходящи „земни“ аналогии.

Слагам в кавички „земни“ аналогии.

Напълно споделям мнението на специално изпратения сътрудник на Министерството на съобщенията: „Исключена е възможността ракетата да е пристигнала от чужда планета. Цялата история не е нищо друго, освен нова маневра на противника. Психологическа военна операция. Изводът за нас е, че противникът ни е изпреварил в някои неща“.

Като достоен гражданин на своята родина, аз приемам тази констатация и приветствувам решението за незабавно увеличаване на военния бюджет. Врагът трябва да разбере, че на нас не ни минават такива номера!

(Предполагам, че следващият любопитен материал ще бъде подходящ за неделния брой.)

Примитивният, беден и наивен народ от долините на Висока Сиера е свикнал с постните ястия. Годишно на глава от населението се пада по кило и половина месо. Лесно е да си представите, че за тях то е празничен деликатес и ако много рядко им падне малко повече от него, те с години споменават този случай.

Както стана през тази великденска неделя. Навсякъде бях посрещан с ведрата поговорка: „Бедни сме, но живеем добре!“ И навсякъде ме канеха любезно на трапезата си.

Празникът е свято нещо, а може да се каже, че в къщите от долините и месото е нещо свято. Трябва да се отдаде необходимата почит при приготвянето му.

Ще споделя няколко „рецепти“ от кулинарния опит, който събрах в кухните им.

У семейство Мюлер сготвиха супа с кускус от карантии. Стана много вкусна и насищаща. Костите, кожата и останалата част от месото направиха на пача. Госпожа Мюлер беше болнава, пък и от седемте деца не ѝ оставаше много време за кухнята. (Откровено казано, не притежаваше и особена фантазия.) Оплакваше се, че приготвянето на кускус и без това ѝ било отнело много време. Беше доволна, че всички съдове в къщата бяха пълни догоре с пача. „Най-после можете да си натъпчете до насита бездънните стомаси!“ — с тези мили думи госпожа Мюлер пожела приятен апетит на децата си, когато седнаха на празничната трапеза.

Съвсем друго беше у госпожа Дюран. Жаклин беше не само най-привлекателната между измършавелите жени от селото, но и една истинска малка вълшебница, която можеше от нищо да направи нещо.

Тя свари месото в сос от зеленчуци и подправки, в който можеше да се намерят всички ароматни треви и корени, расли някога в градина или на полето. Остави месото да ври дълго, за да поеме миризмата на подправките. Пък и по правило сосът става хубав, когато изври водата от него. След това разби майонеза от два жълтъка. Майонезата на

Жаклин винаги ставаше много вкусна, тъй като тя не пестеше горчицата и черния пипер. Наистина, двата жълтъка погълнаха половин литър олио, но не всеки ден е Великден!

Госпожа Саш наготви за няколко дена. Приготви и макарони, и варени зеленчуци. На масата тя следеше семейството да си изяде и гарнитурата, не само месото. Месото натри с чесън и след това го запържи в свинска мас. Приготвено по този начин, то може да издържи дълго и в топлите пролетни дни. Ядоха го цяла седмица и никой не се оплака от глад през това време.

У семейство Бентлее мозъкът беше станал много сполучлив. Нарязаха го на тънки парчета, колкото човешка длан. Панираха го до хрупкаво златистожълто. Сервираха и прясно зелена салата, в която бяха сложили и няколко листа от пелин.

У семейство Шлезак обичаха силните подправки. Стопанката запържи лук в маста до зачервяване и прибави нарязаните на дребно парченца крехко месо. Сипа и доста червен пипер, а в отделно приготвения сос не забрави да прибави няколко люти чушлета. На обяда се подлютиха до сълзи, яденето се хареса на всички, отопиха и мазнината от чиниите си.

О'Конъри обичаха месото кърваво, полусурово. Така се запазват витамините. Запържиха го с чесън и овча мазнина.

Учителят имаше болен стомах. Жена му размени у съседите мазното месо срещу месо без тлъстини. Направи месна супа с моркови и ряпа. Застрои я с яйце. Останалата част от месото изкисна в солена вода, свари го и го заля с картофено пюре и със сос от козе мляко.

Яденето у семейство Беднар стана превъзходно. Стопанката нарязва месото на тънки парчета. То беше крехко, прясно и се режеше лесно. Трябваше само да внимава парчетата да не станат прекалено дебели или много тънки. Пържолите стават чудесни, когато са дебели колкото женска длан. Осоли парчетата, оваля ги в малко брашно и ги опържи в горещо масло. (Мазнината непременно трябва да бъде много нагорещена. Тогава месото получава приятен препечен цвят, пък и не се хаби много олио.) При сервирането изстискаха малко лимон. Казаха, че станало много вкусно.

Описах само основните начини за приготвяне на месото в този край. То беше достатъчно за двестата жители на селцето. Бяха събрали около тридесет парчета — все големи, отлични за ядене

късове месо — от това непознато животно, риба или не знам какво... Събираха ги по скалите, по полето, около къщите — и все отлични парчета. Беше доста трудно да се отдели кожата от месото, но затова пък то се оказва толкова вкусно — съвсем прясно, почти без кости. Но най-голяма радост предизвика огромното количество апетитен мозък, който откриха в обемистия череп. Приличаше на месото на някакво морско животно — най-вече на пипалата на октопод. Но откъде е попаднало това морско чудовище във Висока Сиера? Някои смятаха, че както и друг път се е случвало, при хвърлянето на нови запаси за Крепостта от хеликоптера някой от пакетите се беше разкъсал във въздуха. Да се радват на късмета си и много-много да не говорят. Други пък смятаха, че най-главното е честността, защото кражбата е порочно нещо; пък и месото съвсем не е било предназначено за Крепостта, а именно за тях — хората от долината. Станало е чудо. Да, чудо! Та нали намериха месото на Великден, преди обед. Изпратено им е точно за празничния обяд. Този, който им го е изпратил, познава добре и мизерията, и молитвите им. Станало е чудо, това е ясно. Та нали никой, даже и господин учителят не знае от какво животно е месото.

Разделиха го справедливо. Големите семейства получиха по цял къс, по-малките си разделиха парчетата.

Положително и техните внуци ще разказват на децата си за станалото чудо, за тази наистина „божествена вечеря“. Защото бедните жители на Висока Сиера са свикнали с постните ястия. Годишно по кило и половина месо на човек. И на най-големите празници трябва да пестят месото. А през останалите недели този примитивен, прост народ се причестява с безквасен, черен хляб.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.